

Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming

RAPPORT
EVALUATIE TIJDELIJK PROJECT KORTE VERVANGINGEN
SCHOOLJAAR 2007-2008

Stand van zaken maart 2008

Hoofdstuk I Inleiding en methodologie

1. Inleiding

Het besluit van de Vlaamse Regering van 27 januari 2006 tot invoering van een tijdelijk project betreffende vervangingen van korte afwezigheden, bedrijfsstages en mentorschap heeft het met ingang van 1 september 2005 mogelijk gemaakt dat scholen een vervanger kunnen aanstellen voor afwezigheden van minder dan tien werkdagen. Het project liep oorspronkelijk gedurende twee schooljaren, nl. schooljaar 2005-2006 en 2006-2007. Zoals vastgelegd bij besluit werd het project opgevolgd en geëvalueerd door een stuurgroep. Deze stuurgroep is samengesteld uit vertegenwoordigers van inrichtende machten en vakbonden en een vertegenwoordiger van de Minister van Onderwijs. Het voorzitterschap van de stuurgroep wordt waargenomen door de administrateur-generaal van het Agentschap voor Onderwijsdiensten.

Op basis van de evaluatie gedurende het schooljaar 2006-2007 werd beslist het project voor één jaar te verlengen. Hierbij werd het systeem voor vervangingen van korte afwezigheden wel gewijzigd.

Voor het basisonderwijs gebeurde slechts een kleine aanpassing. De wijziging bestaat erin dat het personeelslid dat vervangt steeds moet worden aangesteld in een voltijdse of halftijdse opdracht.

Voor het secundair onderwijs werd het systeem grondiger aangepast. Alle scholen van het secundair onderwijs kunnen sinds dit schooljaar vervangingen doen van afwezigheden van minimum 6 tot maximum 9 werkdagen (zoals in de huidige gewone regeling vervangingen kunnen gebeuren voor afwezigheden van tien werkdagen of meer). Er is geen werking meer via convenanten. Het beschikbare budget wordt centraal beheerd en het project kan worden stopgezet indien het budget dreigt overschreden te worden.

Het besluit van 27 januari 2006 bepaalt in artikel 8 dat het besluit opnieuw door een stuurgroep moet worden opgevolgd en geëvalueerd "voor wat betreft de toepassing van artikel 4, §2 en van de bepalingen in afdeling II". Dit betekent dat de evaluatie enkel moet gebeuren voor wat betreft de wijzigingen ten opzichte van het project gedurende de twee voorgaande schooljaren. Het nieuwe systeem voor het secundair onderwijs moet volledig worden geëvalueerd.

Voor de evaluatie van het tijdelijk project besliste de stuurgroep om in de eerste plaats gebruik te maken van de gegevens die op het Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming ter beschikking zijn. Naast deze gegevens werd ook een bevraging van de samenwerkingsverbanden noodzakelijk geacht.

2. Methodologie

Voor de gegevens uit hoofdstuk II Het cijferdossier werden de databanken van het Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming geconsulteerd. De cijfers bevatten gegevens tot en met 2 maart 2008 en hebben betrekking op alle scholen/samenwerkingsverbanden.

De gegevens uit hoofdstuk III zijn het resultaat van de bevraging van de samenwerkingsverbanden en de scholen. De vragenlijsten die voor deze bevraging werden gebruikt, zijn als bijlage toegevoegd.

Bij de bevraging is uiteraard een opsplitsing gemaakt tussen het basis- en het secundair onderwijs. Voor het basisonderwijs opteerde de stuurgroep ervoor om dezelfde samenwerkingsverbanden te bevragen als het voorgaande schooljaar. Omdat niet alle scholen konden worden bevraagd, werd toen een steekproef gedaan (op een totaal van 352 samenwerkingsverbanden) waarbij 40 samenwerkingsverbanden werden geselecteerd, rekening houdend met het net en met de grootte. Deze werden opnieuw aangeschreven. Hiervan hebben er 25 de vragenlijst terugbezorgd.

Voor het secundair onderwijs werd een opsplitsing gemaakt. Enerzijds werden opnieuw dezelfde scholen/samenwerkingsverbanden bevestigd als bij de vorige evaluatie. Omdat het project voor het secundair onderwijs toen beperkt was tot 41 samenwerkingsverbanden, werden deze allemaal bevestigd. Aangezien het dit schooljaar niet langer nodig is om te werken via een samenwerkingsverband in het secundair onderwijs, werd ervoor geopteerd om de school te bevestigen die vorig jaar als contactschool fungeerde van het samenwerkingsverband. Zij konden het huidige systeem vergelijken met dat van de twee voorgaande schooljaren. Van de 41 aangeschreven scholen bezorgden 37 de vragenlijst tijdig ingevuld terug.

Anderzijds achtte de stuurgroep het zinvol om ook nog enkele scholen te bevestigen die vorig jaar nog niet deelnamen aan het tijdelijk project vervangingen van korte afwezigheden en dus geen vergelijkingspunt hadden. Hiervoor werden bijkomend 20 scholen geselecteerd, waarvan er maar 8 antwoordden.

Hoofdstuk II Het cijferdossier

1. Overzicht van de uitgevoerde vervangingen tijdens het schooljaar 2007-2008

Tabel 1 Overzicht vervangingseenheden tijdens het schooljaar 2007-2008 in het basisonderwijs (stand van zaken op 2 maart 2008)

	Basisonderwijs
Aantal toegekende vervangingseenheden (2)	97.431.381
Aantal aanwendbare vervangingseenheden	95.639.278
Aantal aangewende vervangingseenheden (1)	44.178.954
% (1) t.o.v. (2)	45,34

Het totaal aantal toegekende vervangingseenheden in het basisonderwijs bedraagt voor het schooljaar 2007-2008 97.431.381 eenheden. Hiervan waren er 95.639.278 eenheden aanwendbaar aangezien een aantal scholen in het basisonderwijs niet deelnamen aan het project. Het aantal aangewende VE's bedraagt 45,34 % ten opzichte van het aantal toegekende VE's. Ter vergelijking: tijdens het vorig schooljaar waren eind februari 48,48 % van het totaal aantal toegekende vervangingseenheden opgebruikt in het basisonderwijs. Het verschil is niet heel erg groot.

Tabel 1 bis Overzicht vervangingen tijdens het schooljaar 2007-2008 in het secundair onderwijs (stand van zaken op 2 maart 2008)

	Secundair onderwijs
Aantal opdrachten	1.149
Unieke stamnummers	498
Dagen	8.871
Gemiddeld aantal dagen per opdracht	7,72

Tabel 2 Overzicht vervangingen-VOT's tijdens het schooljaar 2007-2008 in het basis- en het secundair onderwijs (stand van zaken op 2 maart 2008)

	Basisonderwijs			Secundair onderwijs		
	VKA	VOT	VOT in %	VKA	VOT	%
Opdrachten	23.703(*)	2.760	12	1.149	119	10
Unieke stamnummers	4.701	1.562	33	498	53	11
Dagen	38.636	10.004	26	8.871	715	8
VE's	44.178.954	12.493.350	28	-	-	-

Opdrachten: aantal opdrachten korte vervanging

Unieke stamnummers: aantal personeelsleden (unieke stamnummers) met korte vervanging

Dagen: het aantal dagen waarin een korte vervanging voorkomt

Bovenstaande tabel geeft een overzicht van de tijdens het schooljaar 2007-2008 uitgevoerde vervangingen in het basis- en het secundair onderwijs.

Opvallend is dat het percentage VOT's ten opzichte van het aantal vervangingen korte afwezigheden in het basisonderwijs nog steeds hoger ligt dan in het secundair onderwijs, wat ook reeds tijdens de voorgaande schooljaren het geval was. Dit reflecteert zich ook in het gebruikte budget, zie hierover de desbetreffende rubriek. In het besluit is voor de afhouding van de VOT's 15% ingeschreven.

Tabel 2 bis Overzicht van het aantal vervangingen in het basisonderwijs in halftijdse of voltijdse opdrachten in het schooljaar 2007-2008

Aantal opdrachten

	Opdrachtnoemer 22		Opdrachtnoemer 24		Totaal
	halftijdse opdracht	voltijdse opdracht	halftijdse opdracht	voltijdse opdracht	
1 dag	393	587	6.858	8.604	16.442
2 dagen	45	159	804	1.974	2.982
3 dagen	11	75	207	873	1.166
4 dagen	13	59	158	625	855
5 dagen	12	54	168	754	988
6 dagen		5	13	46	64
7 dagen	1	4	18	44	67
8 dagen		6	6	24	36
9 dagen	1	3	3	14	21
10 dagen	1				1
15 dagen				1	1
35 dagen			1		1
59 dagen			1		1
totaal	477	952	8.237	12.959	22.625(*)

In het basisonderwijs kunnen vanaf 1 september 2007 nog enkel vervangingen van halve of volledige dagen worden gedaan. In het totaal zijn 8.712 of 38,51 % van het totaal aantal opdrachten halftijds en 13.913 opdrachten voltijds of 61,49 % van het totaal aantal opdrachten.

De verschillen in de totalen aangeduid met (*) in tabel 2 en tabel 2bis worden als volgt verklaard: in tabel 2bis worden per opdracht de opeenvolgende dagen in aanmerking genomen terwijl in tabel 2 elke doorgegeven 'lijn' als 1 opdracht wordt geteld.

Voorbeeld: opdracht van dinsdag week 1 tot en met woensdag week 2

Tabel 2bis: 1 opdracht

Tabel 2 : 2 opdrachten: 1^e opdracht van dinsdag tot en met vrijdag, 2^e opdracht van maandag tot en met woensdag

Tabel 3 Overzicht overwerk-bijbetrekking tijdens het schooljaar 2007-2008

	Basisonderwijs				Secundair onderwijs			
	Bijbetr	% tov VKA	Overwerk	% tov VAK	Bijbetr	% tov VKA	Overwerk	% tov VKA
Opdrachten	120	0,51	1531	6,46	17	1,48	180	15,67
Unieke stamnummers	92	1,96	765	16,27	14	2,81	138	27,71
Dagen	139	0,36	1.892	4,90	17	0,19	180	2,03

Wat bijbetrekking en overwerk betreft zien we dat dit in het secundair onderwijs hoger ligt dan in het basisonderwijs, zoals ook de voorgaande schooljaren het geval was.

De kanttekening dat de evolutie in de regelgeving omtrent overwerk/bijbetrekking heeft geleid tot een ongunstige bezoldiging van overwerk/bijbetrekking in het basisonderwijs ten opzichte van het secundair onderwijs, blijft ook dit schooljaar gelden.

In het basisonderwijs zijn bijna alle opdrachten overwerk en bijbetrekking een gevolg van een VKA, voor de invoering van VKA was in het basisonderwijs nauwelijks sprake van overwerk en bijbetrekking, dit in tegenstelling met het secundair onderwijs. We zien in het basisonderwijs dit schooljaar nog een substantiële verhoging van het overwerk, m.n. een meer dan verdubbeling van het aantal opdrachten, het aantal unieke stamnummers en van het aantal dagen waarbij overwerk

voorkomt ten opzichte van voorgaande schooljaren. Dit zou kunnen gelinkt worden met de wijziging in de reglementering dat nog enkel aanstellingen in half- of voltijdse opdrachten mogelijk zijn. Nog een bemerking: In tabel 3 werden enkel de opdrachten VKA weerhouden. Daarnaast zijn er in het basisonderwijs nog een groot aantal "oorspronkelijke" opdrachten die door een VKA in overwerk of bijbetrekking terecht komen.

Tabel 4 Duur van de vervanging tijdens het schooljaar 2007-2008

Aantal opdrachten	BaO		SO	
	aantal	in %	aantal	in %
1 dag	16055	71,15	11	2,00
2 dagen	3062	13,57	13	2,36
3 dagen	1266	5,61	16	2,91
4 dagen	916	4,06	34	6,18
5 dagen	1062	4,71	85	15,45
6 dagen	66	0,29	160	29,09
7 dagen	72	0,32	98	17,82
8 dagen	38	0,17	72	13,09
9 dagen	23	0,10	58	10,55
10 dagen	1	0,0044	1	0,18
11 dagen			1	0,18
14 dagen			1	0,18
15 dagen	1	0,0044		
35 dagen	1	0,0044		
59 dagen	1	0,0044		
95 dagen	1	0,0044		

In het basisonderwijs is het aantal opdrachten van 1 dag nog gestegen ten opzichte van voorgaande schooljaren. In 2005-2006 bedroeg dit 62 % en in 2006-2007 bedroeg dit bijna 58 %.

In het SO zijn er opvallend veel opdrachten die kleiner zijn dan 6 dagen. Dit kunnen opdrachten zijn die in het begin van het schooljaar zijn doorgegeven en die in de zogenaamde witwasperiode vallen. Of dit kunnen opdrachten zijn van 6 à 9 dagen die door meerdere vervangers voor 1 titularis werden ingevuld. Tot slot is het ook mogelijk dat het gaat om afwezigheden van 6 tot 9 dagen die pas na enkele dagen afwezigheid konden worden ingevuld (bv. een afwezigheid van 9 dagen waarvoor pas vanaf dag 6 een vervanger wordt aangesteld).

Opmerking: zowel in het basis- als in het secundair onderwijs zijn er enkele gevallen waarvan de duur meer dan 10 dagen bedraagt. Voor het basisonderwijs zijn deze vervangingen doorgegeven met code 019 (tijdelijk waarnemen van een wervingsambt) of code 120 (afwezigheid VKA). In het secundair onderwijs zijn dit vervangingen met code 120 of met code 001 (ziekteverlof).

Tabel 5 Aard van de dienstonderbreking van de titularis tijdens het schooljaar 2007-2008

code do_titularis	dienstonderbreking	Basisonderwijs			Secundair onderwijs	
		Dagen	%	VE's	Dagen	%
001	Ziekteverlof	18.664	48,55	22.465.228	7.296	82,25
120	Afwezigheid VKA (Vervanging korte afwezigheid)	9.817	25,54	10.368.702	660	7,44
068	Nascholing volgen	6.650	17,30	7.268.716	127	1,43
090	Omstandigheidsverlof	2.252	5,86	2.742.065	4	0,05
008	Arbeidsongeval	368	0,96	425.780	277	3,12
018	Syndicaal verlof	173	0,45	208.792		
098	TBS persoonlijke aangelegenheden (0)	127	0,33	160.721	290	3,27
019	Tijdelijk waarnemen van een wervingsambt	163	0,42	212.859	66	0,74
086	Europese en bilaterale uitwisselingsprojecten	28	0,07	36.428	40	0,45
030	Verlof dwingende redenen familiaal belang	61	0,16	77.148	68	0,77
035	Verlof bijwonen cursussen en examens	53	0,14	64.115		
114/115	Verlof wegens (bijzondere) opdracht	8	0,02	6.428		
003	Bevallingsverlof	4	0,01	6.429	16	0,18
051	Afwezigheid v h vervullen v staatsburgerlijke verplichtingen of v burgerlijke opdrachten	9	0,02	8.571		
010	VVP sociale of familiale redenen	7	0,02	11.430		
002	VVP wegens ziekte	2	0,01	4.287		
009	VVP n.a.v. arbeidsongeval	8	0,02	5.714	20	0,23
113	Moederschapsbescherming				7	0,08
109	Bedreigd door een beroepsziekte	6	0,02	7.500		
022	Afwezigheid lange duur om familiale redenen	5	0,01	7.143		
015	AVP 2 kinderen niet ouder dan 14j.	1	0,00	298		
028	Deeltijdse LBO	2	0,01	2.143		
029	Gedeeltelijk LBO 50+	1	0,00	238		
016	Verlof voor het vervullen van sommige militaire prestaties in vredestijd (onvolledige maanden)	10	0,03	7.143		
039	Verlof om examens af te leggen	3	0,01	2.143		
043	Verlof om stage te vervullen	7	0,02	6.430		
047	Profylactische maatregelen	4	0,01	5.714		
056	Ongeval buiten dienstverband	5	0,01	3.571		
060	TBS ziekte	1	0,00	714		
087	LBO voor palliatieve zorgen	4	0,01	4.285		
104	Volledige LBO voor bijstand zware ziekte	1	0,00	1.429		
Totaal		38.444		44.122.164	8.871	

Opmerking bij tabel: In Bao geen DO voor 192 dagen en 55.790 VE's

Hieruit blijkt dat het vervangen van ziekteverlof nog steeds het grootste deel van de vervangingen uitmaakt. In het basisonderwijs was dit zelfs bijna 6 van de 10 vervangingen tijdens het schooljaar 2005-2006, nu nog bijna de helft. In het secundair onderwijs is het zelfs opgelopen tot meer dan 80% (tijdens voorgaande schooljaren schommelde dit rond 70%). Ruim 25% van de dienstonderbrekingen kregen in het basisonderwijs code 120 mee, dit betekent een lichte stijging ten opzichte van voorgaande schooljaren. In het secundair onderwijs was dit bijna 8%, een daling met de helft ten opzichte van voorgaande schooljaren. Bij deze code kennen we de achterliggende reden niet. Het gaat hier om afwezigheden waarvoor voorheen geen vervanging mogelijk was. Nog opvallend is dat in het basisonderwijs voor meer dan 17% van de dienstonderbrekingen het volgen van nascholing wordt geregistreerd, in het secundair onderwijs is dit nog geen 2%. Deze trend was ook de vorige jaren reeds aanwezig.

Tabel 6 Aantal vervangingseenheden – Spreiding over het schooljaar 2007-2008 (stand van zaken op 2 maart 2008)

Basisonderwijs

	Opdrachten	Unieke stamnrs (per maand)	Dagen	VE's	Bijbetrekking	Overwerk
September 2007	1.920	1.100	3.786	3.993.142	4	87
Oktober 2007	5.391	2.206	8.469	9.670.843	22	289
November 2007	6.322	2.339	9.700	11.073.966	42	421
December 2007	2.934	1.487	5.014	6.137.843	17	221
Januari 2008	4.436	1.942	7.412	8.360.423	24	337
Februari 2008	2.668	1.398	4.225	4.894.254	11	175
Maart 2008	22	16	29	47.146	0	0
April 2008(*)	1	1	1	1.429	0	1
	23.703	10.489	38.636	44.179.046	120	1.531

(*): reeds geplande vervanging

Secundair onderwijs

	Opdrachten	Unieke stamnrs (per maand)	Dagen	Bijbetrekking	Overwerk
September 2007	62	21	528	0	4
Oktober 2007	255	108	1.866	8	33
November 2007	245	124	1.944	4	39
December 2007	103	51	744	1	20
Januari 2008	306	145	2.440	1	54
Februari 2008	174	79	1.357	3	30
Maart 2008	4	1	32	0	0
April 2008					
	1.149	529	8.871	17	180

In het basisonderwijs is het aantal vervangingen tot nu het hoogst in de maand november, gevolgd door de maanden oktober en januari.

2. Het budgettaire aspect

In de volgende tabel wordt een budgettaire stand van zaken weergegeven.

Tabel 7 Budgettair overzicht schooljaar 2007-2008

Schooljaar 2007-2008 (stand van zaken 7 maart 2008)

	VE/dagen			VOT				Totaal				
BASIS	BFT	totale loonkost	VE	BFT	totale loonkost	VE	%VOT	BFT	totale loonkost	VE	gemid kost	gemid kost
sep/07	92,7	299.001	3.971.933	11,2	35.936	480.025	11%	103,9	334.937	4.451.958	32.245	32.236
okt/07	217,3	698.827	9.625.853	46,4	148.536	2.053.018	18%	263,7	847.363	11.678.871	31.097	32.134
nov/07	256,7	831.866	11.000.215	54,2	173.628	2.320.808	17%	310,9	1.005.494	13.321.023	32.351	32.341
subtotaal	566,7	1.829.694,0	24.598.001,0	111,8	358.100,0	4.853.851,0		678,5	2.187.794,0	29.451.852,0	31.838	32.245
dec/08	137,0	444.613	6.068.229	62,0	200.261	2.745.646	31%	199,0	644.874	8.813.875	31.359	32.406
jan/08	186,3	601.899	8.429.288	45,8	147.311	2.028.169	20%	232,1	749.210	10.277.457	31.244	32.280
feb/08	133,9	442.638	5.358.032	67,1	220.020	2.685.572	33%	201,0	662.658	8.043.604	35.309	32.968
subtotaal	457,2	1.489.150,0	19.675.549,0	174,9	567.592,0	7.459.387,0		632,1	2.056.742,0	27.134.936,0	32.487	32.538
totaal	1.023,9	3.318.844,0	44.273.550,0	286,7	925.692,0	12.313.238,0	22%	1.310,6	4.244.536,0	56.586.788,0	32.149	32.386
SECUNDAIR	BFT	totale loonkost	VE	BFT	totale loonkost	VE	%VOT	BFT	totale loonkost	VE	gemid kost	gemid kost
sep/07	3,2	11.556		0,0	30			3,2	11.586			
okt/07	15,0	53.020		1,4	4.716			16,4	57.736			
nov/07	12,2	43.784		1,4	4.510			13,6	48.294			
subtotaal	30,4	108.360,0		2,8	9.256,0			33,2	117.616,0			
dec/08	7,4	26.393		0,5	1.805			7,9	28.198			
jan/08	16,1	56.252		0,2	546			16,3	56.798			
feb/08	9,7	34.814		1,9	6.235			11,6	41.049			
Subtotaal	33,2	117.459,0		2,6	8.586,0			35,8	126.045,0			
totaal	63,6	225.819,0		5,4	17.842,0			69,0	243.661,0			

Begin maart 2008 is voor het basisonderwijs 4.244.536 euro van het voorziene budget opgebruikt. In het secundair onderwijs is 234.661 euro opgebruikt. Het beschikbaar budget is (cfr. het BVR van 27 januari 2006) voor het basisonderwijs: 2007: 4.039.277 euro en 2008: 5.085.750 euro. Voor het secundair onderwijs is dit in 2007 1.688.751 euro en in 2008 3.291.000 euro. In de bedragen voor 2007 is het overgedragen gedeelte uit het schooljaar 2006-2007 dat niet werd aangewend in 2007 inbegrepen.

Tabel 8 Aanwendingspercentage van het budget schooljaar 2007-2008 tot en met februari 2008

	Basisonderwijs	Secundair onderwijs
Totaal aangewend t.e.m. februari '08	4.244.536	234.661
budget '07-'08 zonder overdracht	6.781.000	4.388.000
Aanwendings%	62,59%	5,35%
Budget '07-'08 met overdracht	9.125.027	4.979.751
Aanwendings%	46,52%	4,71%

Hoofdstuk III De resultaten m.b.t. de bevraging van de samenwerkingsverbanden/scholen

3.1. Basisonderwijs

1. Het systeem korte vervangingen zoals opgezet in dit proefproject

1.1. Tegemoetkoming aan de behoeften

In de eerste vraag werd gepeild of het systeem tegemoet komt aan de behoeften in de scholen voor de invulling van korte vervangingen.

Tabel 9 Komt het systeem tegemoet aan de behoeften in de scholen?

Ja	17	68%
Neen	6	24%
Ja en neen	2	8%
Totaal	25	100%

Van de 25 samenwerkingsverbanden antwoorden 17 samenwerkingsverbanden expliciet dat het systeem tegemoetkomt aan de behoefte van het samenwerkingsverband voor de invulling van korte vervangingen. 6 samenwerkingsverbanden zijn het er niet mee eens, en 2 samenwerkingsverbanden vinden dat de vraag zowel met ja als met neen beantwoord moet worden.

De voornaamste redenen waarom scholen ja antwoorden op de vraag of het systeem tegemoet komt aan de noden, hebben te maken met het feit dat men nu vrijwel altijd – uiteraard binnen de opties die in het convenant zijn gemaakt - de mogelijkheid heeft om een vervanger aan te stellen, waardoor de werkdruk bij de “titularis” vermindert. Ze wijzen op het voordeel dat een korte afwezigheid niet langer ten koste gaat van de schoolorganisatie en dat de leerlingen in alle omstandigheden beter opgevangen kunnen worden.

De samenwerkingsverbanden die vinden dat het systeem niet tegemoet komt aan de behoeften, geven hiervoor redenen van tweeërlei aard. Enerzijds zijn er samenwerkingsverbanden die vinden dat ze onvoldoende vervangingseenheden krijgen, anderzijds zijn er die wijzen op de problematiek van het vinden van vervangers (zie ook verder vraag 2).

1.2. Vergelijking met het vorige systeem

In deze vraag werd nagegaan of de samenwerkingsverbanden vinden dat het huidige systeem, waarin enkel aanstellingen in een voltijdse of een halftijdse opdracht mogelijk zijn, beter tegemoet komt aan de behoeften in de scholen dan het systeem van de vorige twee schooljaren. Gedurende de vorige schooljaren was er immers geen beperking wat betreft het volume van de opdracht waarin de vervanger werd aangesteld. In het schooljaar 2007-2008 daarentegen moet een vervanger steeds worden aangesteld in een halftijdse of een voltijdse opdracht.

Tabel 10 Komt het systeem beter tegemoet aan de noden dan dat van de twee voorgaande schooljaren?

Ja	15	63%
Neen	9	37%
Totaal	24	100%

63% vindt dat het systeem beter tegemoet komt aan de noden dan vorig jaar, 37% is het daarmee niet eens.

Redenen waarom het systeem beter tegemoet komt aan de noden¹:

- het is eenvoudiger (2x)
- het is duidelijker (3x)
- het is aantrekkelijker voor de vervangers (3x)
- betere bezoldiging (2x)
- logisch om vervanger te waarderen voor zijn werk en bijgevolg steeds minimum voor een halve dag aanstellen (1x)

Redenen waarom het systeem niet beter tegemoet komt aan de noden dan vorig jaar:

- we vinden geen vervangers (2x)
- maakt geen verschil (1x)
- iemand die een andere opdracht heeft dan halftijds of voltijds, kan niet vervangen worden (1x)
- een 3/4de opdracht kan niet volledig worden ingevuld (2x)
- vervangers met meer dan een halftijdse opdracht vallen soms uit de boot (1x)
- vele vervangers komen boven hun voltijdse opdracht (1x)

1.3. De administratieve hanteerbaarheid

In de bevraging werd nagegaan of de scholen het systeem korte vervangingen administratief makkelijk hanteerbaar vinden.

Tabel 11 Is het systeem administratief gemakkelijk hanteerbaar?

Ja	15	60%
Neen	9	36%
Ja en neen	1	4%
Totaal	25	100%

60% van de scholen zegt dat het systeem administratief gemakkelijk hanteerbaar is, 36% vindt van niet. 1 samenwerkingsverband vindt zowel ja als neen.

¹ Niet alle respondenten voegen ook een reden toe waarom ze "ja" respectievelijk "neen" antwoorden. Daarom is de som van alle opgegeven redenen niet noodzakelijk gelijk aan het totale aantal respondenten dat "ja" of "neen" antwoordt.

Redenen waarom de samenwerkingsverbanden het systeem administratief gemakkelijk hanteerbaar vinden:

- enkel halftijdse of voltijdse opdrachten (2x)
- het wordt centraal opgevolgd (3x)
- onmiddellijke verbinding met het werkstation (1x)
- puntensysteem relatief eenvoudig op te volgen (1x)
- er komt wel veel administratie bij kijken, maar dit weegt niet op tegen het voordeel van de vervanging (2x)

Redenen waarom de samenwerkingsverbanden het systeem administratief niet gemakkelijk hanteerbaar vinden:

- te veel papierwerk/administratie (7x)
- voor elke vervanging dienen er RVA-documenten te worden opgemaakt (1x)
- de constructie is heel ingewikkeld (1x)

2. De vervangers

De tweede vraag peilde naar het vinden van vervangers.

2.1. Beschikbaarheid van kandidaten

Allereerst werd aan de samenwerkingsverbanden gevraagd of ze voldoende kandidaten vinden voor de vervanging van de korte afwezigheid.

Tabel 12 Waren er voldoende kandidaten?

Ja	7	28%
Neen	16	64%
Ja en neen	2	8%
Totaal	25	100%

Bij de antwoorden op deze vraag werd weinig uitleg gegeven. We vinden enkel wat argumenten waarom het wel vlot verliep om vervangers te vinden:

- het betreft kleuteronderwijs (2x)
- de periode september-december levert meestal nog niet de grootste problemen om een vervanger te vinden (2x).

2.2. Moeilijkheidsgraad voor het vinden van kandidaten

Er werd aan de samenwerkingsverbanden gevraagd om aan te duiden hoe makkelijk of hoe moeilijk het is om vervangers te vinden. Dit deden ze met een cijfer van 1 tot 5, waarbij 1= zeer makkelijk en 5= uiterst moeilijk.

Tabel 13 Moeilijkheidsgraad voor het vinden van personeel

BaO	eigen personeel					nieuw/ander personeel					Niet van toepassing
	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	
1 dag	4	6	3	1	7	0	2	7	5	10	1
2 tot 5 dagen	0	4	3	2	11	2	2	10	6	5	
6 tot 9 dagen	1	1	2	2	12	4	4	8	2	6	2

Uit deze tabel blijkt dat scholen veel moeilijkheden ondervinden voor het vinden van een geschikte vervanger, zowel bij eigen personeel als bij nieuw/ander personeel. Voor de zeer korte vervangingen van 1 dag wordt vrij gemakkelijk een kandidaat gevonden binnen het eigen personeelsbestand, terwijl het zeer moeilijk is om hiervoor nieuw personeel aan te trekken. Omgekeerd is voor de vervangingen van iets langere duur (6 tot 9 dagen) eigen personeel blijkbaar niet zo snel bereid om dit bovenop de eigen opdracht te doen. In dit geval geven scholen iets meer aan dat het gemakkelijker is om een nieuw personeelslid aan te trekken.

3. De betaling

3.1. Discrepantie betaling/gepresteerde lesuren

Aangezien de betaling van de vervangers als een knelpunt wordt ervaren, werd dit punt bevraagd bij de scholen.

Tabel 14 Wordt er een discrepantie ervaren tussen de betaling van het personeelslid en de gepresteerde lesuren/vervanging?

Ja	8	36%
Neen	13	59%
Ja en neen	1	5%
Totaal	22	100%

Het merendeel van de samenwerkingsverbanden ervaart geen discrepantie tussen de betaling van het personeelslid en de aangerekende vervangingseenheden. 36% ervaart wel een discrepantie. Uiteraard hebben de leerkrachten zelf niet op deze vraag geantwoord.

Redenen waarom de samenwerkingsverbanden een discrepantie ervaren:

- In onze school zijn er 4 lesuren in de voormiddag en 2 lesuren in de namiddag (1x)
- Deeltijds werkende leerkrachten krijgen niet altijd loon naar werk, bv. als ze halftijds werken en er gedurende twee dagen een fulltime bovenop doen (overwerk!) (2x)
- Bij gebruik van overuren, want de plage-uren worden dan niet betaald (1x)
- Het is een nadeel in het gebruik van de toebedeelde punten (1x)

Redenen waarom de samenwerkingsverbanden geen discrepantie ervaren:

- Geen reacties/klachten ontvangen (3x)
- Alles OK (2x)
- Nieuw systeem met halftijdse of voltijdse opdracht (4x)

3.2. Vergelijking met het systeem van de vorige twee schooljaren

Aangezien er inzake de betaling van de vervangers een wijziging is ten opzichte van vorig schooljaar, werd de mening van de scholen hierover gevraagd. De wijziging bestaat erin dat de vervanger vanaf dit schooljaar steeds voor een halftijdse of een voltijdse opdracht moet worden aangesteld, om zo een betere bezoldiging te garanderen.

Tabel 15 Stemt de betaling van het personeelslid in het huidige systeem beter overeen met de geleverde prestaties dan in het systeem van de twee voorgaande jaren?

Ja	15	79%
Neen	4	21%
Ja en neen	0	0%
Totaal	19	100%

79% van de bevraagde samenwerkingsverbanden vindt dat de betaling van het personeelslid in het huidige systeem een verbetering is ten opzichte van het systeem van de vorige twee schooljaren.

Redenen waarom de samenwerkingsverbanden vinden dat de betaling van het personeelslid beter overeenstemt met de geleverde prestaties:

- de betaling is meer in verhouding tot de prestaties (2x)
- de wedde wordt berekend per halve dag (1x)
- steeds fulltime/halftime (3x)

Redenen waarom de samenwerkingsverbanden vinden dat de betaling van het personeelslid niet beter overeenstemt met de geleverde prestaties:

- niet met het nieuwe systeem (1x)
- de discrepantie blijft bestaan (1x)
- er zijn nog steeds uitzonderingen (duobanen) (1x)
- was al van toepassing (1x)

4. Suggesties

Tot slot werd de mogelijkheid geboden om suggesties te geven ter verbetering van het systeem.

Volgende suggesties werden gedaan:

- Per scholengemeenschap iemand/meerdere hebben die instaat/instaan voor de vervangingen. Nu moet men telkens opnieuw gaan zoeken (1x)
- De artsen zijn nu meer geneigd om kortere ziekteverloven voor te schrijven (5, 6, 7 dagen) (1x).
- Zware administratie verminderen (2x)
- Meer administratieve omkadering (1x)
- Nood aan meer leerkrachten (2x)
- Transparantie verhogen (2x), met bv. een centraal aanspreekpunt
- Meer punten (2x)
- Soepeler regeling voor overwerk (1x)
- Aanstellen voor een langere periode om administratieve rompslomp te verminderen (1x)
- Databank aanleggen met werkzoekende leerkrachten (2x), bv. per provincie (1x)
- Toestaan van onmiddellijk gebruik van tbs-mensen die de school al goed kennen (1x)
- Systeem behouden (2x)

3.2. Secundair onderwijs

Het systeem vervangingen van korte afwezigheden werd voor het secundair onderwijs grondig gewijzigd ten opzichte van de twee voorgaande schooljaren. Het bestaat er nu in dat voor alle afwezigheden tussen 6 en 9 werkdagen een vervanger kan worden aangesteld, zoals dat nu al gebruikelijk is voor alle vervangingen vanaf 10 werkdagen.

Er werden twee verschillende groepen bevraagd: enerzijds werden de scholen die vorig jaar ook al in het project korte vervangingen voor het secundair onderwijs zaten, opnieuw bevraagd, en anderzijds werd de vragenlijst ook opgestuurd naar scholen die dit jaar voor het eerst deelnemen aan het project vervangingen van korte afwezigheden. De eerste groep kreeg ook een vraag voorgelegd die een vergelijking inhield met het systeem van de vorige twee schooljaren.

Hierna worden de antwoorden van beide doelgroepen samen besproken voor alle vragen die gemeenschappelijk waren voor de scholen uit beide groepen.

1. Het systeem korte vervangingen zoals opgezet in dit proefproject

1.1. Tegemoetkoming aan de behoeften

In de eerste vraag werd gepeild of het systeem tegemoet komt aan de behoeften in de scholen voor de invulling van korte vervangingen.

Tabel 16 Komt het systeem tegemoet aan de behoeften in de scholen?

Ja	8	19%
Neen	34	79%
Ja en neen	1	2%
Totaal	43	100%

Van de 43 scholen antwoorden er 34 expliciet dat het systeem niet tegemoetkomt aan de behoefte in de scholen voor de invulling van korte vervangingen. Slechts 19% vindt dat het project de noden in de scholen kan opvangen. Van de 8 scholen die vorig jaar nog niet gebruik konden maken van enig vervangingssysteem voor korte vervangingen, antwoordden er 4 ja en 4 neen. Zij vinden dus wat meer dat het systeem tegemoet komt aan de behoeften in de scholen, waarschijnlijk omdat zij geen vergelijkingspunt hebben met voorgaande schooljaren.

De voornaamste redenen waarom scholen ja antwoorden op de vraag of het systeem tegemoet komt aan de noden:

- ieder lesuur "les" is beter dan eender welke andere activiteit (1x)
- het systeem geeft de mogelijkheid om te vervangen (1x)
- beter voor de leerlingen (3x)

De voornaamste redenen waarom scholen vinden dat het systeem niet tegemoet komt aan de noden:

- er zijn geen kandidaten/moeilijk om vervangers te vinden (14x)
- pas vanaf 6 dagen mogelijk om te vervangen, deze periode is te lang, omstandigheidsverlof, ziekteverlof (is meestal een week) kan niet opgevangen worden (18x)
- wij kunnen als alleenstaande BUSO-school niet deelnemen aan het project (1x)
- amper bruikbaar (2x)

1.2. Vergelijking met het vorige systeem

In deze vraag werd nagegaan of de scholen het huidige systeem een beter of een slechter alternatief vinden dan het systeem van de vorige twee schooljaren. Het huidige systeem staat vervangingen toe voor afwezigheden tussen 6 en 9 dagen.

Deze vraag werd uiteraard enkel voorgelegd aan de scholen uit de samenwerkingsverbanden die vorig jaar ook reeds deelnamen aan het project.

Tabel 17 Vindt u het huidige systeem een beter of een slechter alternatief vinden dan het systeem van de vorige twee schooljaren?

Beter	6	19%
Slechter	23	74%
Beter en slechter	2	6%
Totaal	31	100%

74% van de bevroegde scholen vindt dat het systeem geen beter alternatief is dan het systeem van de vorige twee schooljaren. 19% is de andere mening toegedaan.

Redenen waarom het systeem een beter alternatief is:

- bruikbaar voor alle scholen (1x)
- voor 1 dag is zeker geen vervanger te vinden (2x)
- je moet geen vervangingseenheden beheren (1x)
- vervangers worden democratisch betaald (1x)

Redenen waarom het systeem een slechter alternatief is:

- we vinden geen vervangers (2x)
- de vervanging kan pas vanaf 6 dagen, vroeger hadden we meer vrijheid/de meeste afwezigheden zijn minder dan 6 dagen (16x)
- weinig bruikbaar (1x)

De redenen waarom de scholen een slechter alternatief vinden dan het systeem van vorig jaar, zijn dezelfde redenen als de redenen die ze geven op de vraag waarom het systeem niet tegemoet komt aan de noden. Vooral de beperking tot zes dagen en het gebrek aan mogelijkheden om zelf een andere invulling te geven, steekt hier met kop en schouder bovenuit.

1.3. Invulling van afwezigheden van 1 tot 5 dagen

In de volgende vraag werd nagegaan hoe scholen de afwezigheden van 1 tot 5 dagen, die niet vallen binnen het project vervangingen van korte afwezigheden, nu opvangen. De scholen konden bij volgende drie opties een kruisje zetten:

- de leerlingen krijgen studie
- de leerlingen krijgen een ander vak in de plaats
- andere: vul aan...

Tabel 18 Hoe worden de afwezigheden van 1 tot 5 dagen nu opgevangen?

Studie	40	52%
Ander vak	16	21%
Andere	21	27%
Totaal	77	100%

Heel wat scholen kruisten hier uiteraard meerdere mogelijkheden aan. Studie is blijkbaar de methode waarmee korte afwezigheden tussen 1 en 5 werkdagen het frequentst worden opgevangen.

Als andere alternatieven worden vermeld:

- de afwezige leerkracht bezorgt een opdracht waaraan de leerlingen moeten werken onder toezicht (5x)
- de leerlingen mogen later komen/vroeger naar huis (2x)

- de leerlingen worden ondergebracht bij andere praktijkleerkrachten (4x)
- film bekijken of sport (2x)
- internet gebruiken (1x)

1.4. Structureel maken van het systeem

Tot slot werd aan de scholen gevraagd of het systeem structureel gemaakt worden. Ze moeten hun keuze (ja of neen) daarbij motiveren.

Tabel 19 Moet dit vervangingssysteem structureel gemaakt worden?

Nieuwe scholen die vorig jaar niet van het systeem konden gebruik maken:

Ja	7	88%
Neen	1	13%
Totaal	8	100%

Scholen die vorig jaar deelnamen aan het tijdelijk project vervangingen van korte afwezigheden:

Ja	17	47%
Neen	19	53%
Totaal	36	100%

Voor deze vraag is een onderscheid gemaakt tussen de twee bevraagde groepen binnen het secundair onderwijs. Binnen de categorie van scholen die vorig jaar op geen enkele wijze een vervanging konden doen voor een afwezigheid van minder dan tien werkdagen, vindt 88% dat het systeem structureel gemaakt moet worden. Dit ligt anders bij de scholen die al deelnamen aan het project: hier vindt de meerderheid (53%) dat het systeem beter niet structureel gemaakt wordt. Dit verschil is wellicht te verklaren doordat de tweede groep de vergelijking maakt met het systeem van de twee voorgaande schooljaren.

Redenen om het systeem structureel te maken zijn:

- het is beter voor de leerlingen (2x)
- het helpt om vervangingen te doen (3x)
- misschien zijn er in de toekomst gemakkelijker kandidaten te vinden (1x)
- het huidige systeem is erg praktisch (1x)
- structureel maken indien er vervanging mogelijk wordt voor minder dan zes dagen (2x)

Redenen om het systeem niet structureel te maken zijn:

- zolang er geen kandidaat-vervangers zijn, heeft het geen zin (1x)
- er zijn geen vervangers (4x)
- op deze manier is het zinloos (3x)
- het moet naar minder dan zes dagen gaan (2x)

2. De vervangers

De tweede vraag peilde naar het vinden van vervangers.

2.1. Beschikbaarheid van kandidaten

Allereerst werd aan de scholen gevraagd of ze voldoende kandidaten vinden voor de vervanging van de korte afwezigheid.

Tabel 20 Waren er voldoende kandidaten?

Ja	4	10%
Neen	37	90%
Totaal	41	100%

Meer nog dan in het basisonderwijs vinden de scholen in het secundair onderwijs dat er onvoldoende kandidaten zijn om vervangingen te doen. Maar liefst 37 van de 41 scholen antwoorden dat ze niet voldoende kandidaten vinden voor de vervangingen van de korte afwezigheden.

Als toelichting bij het antwoord dat er onvoldoende kandidaten waren, wordt het volgende opgesomd:

- afhankelijk van het vak (3x)
- het is moeilijk om binnen die korte tijdsspanne een vervanger te vinden (1x)
- schaarste op de arbeidsmarkt (16x)
- te korte duur van vervanging (4x)

2.2. Moeilijkheidsgraad voor het vinden van kandidaten

Er werd aan de samenwerkingsverbanden gevraagd om aan te duiden hoe makkelijk of hoe moeilijk het is om vervangers te vinden. Dit deden ze met een cijfer van 1 tot 5, waarbij 1= zeer makkelijk en 5= uiterst moeilijk.

Tabel 21 Moeilijkheidsgraad voor het vinden van personeel

SO	eigen personeel					nieuw/ander personeel				
	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
6 tot 9 dagen	0	5	16	10	10	0	2	3	11	26

Uit deze tabel blijkt dat scholen veel moeilijkheden ondervinden voor het vinden van een geschikte vervanger, zowel bij eigen personeel als bij nieuw/ander personeel. Eigen personeel is toch nog iets gemakkelijker te vinden dan nieuw personeel.

3. Suggesties

Tot slot werd ook aan de scholen van het secundair onderwijs de mogelijkheid geboden om suggesties te geven ter verbetering van het systeem. Volgende suggesties werden gedaan:

- vervangingen voor minder dan zes werkdagen mogelijk maken (12x)
- systeem van de vorige twee schooljaren terug invoeren (4x)
- een beperkte voorraad "poolleerkrachten" aanleggen voor korte vervangingen (2x)
- vervangingspool terug inrichten (3x)
- soort standby leerkracht voor vervangingen per scholengemeenschap, met brede opleiding hiervoor en zonder belemmering wat betreft bekwaamheidsbewijzen (4x)
- leerkrachten met een verlofstelsel de mogelijkheid bieden om voor korte tijd een vervanging te doen van zieke collega's (1x)
- lokale autonomie geven: geef de scholengemeenschap een contingent uren voor vervangingen (1x)

Hoofdstuk IV Conclusie

Voor het basisonderwijs is de stuurgroep het erover eens dat de aanwending van de vervangingseenheden gebeurt zoals het hoort. De aanpassing dat de vervanger enkel een halftijdse of voltijdse opdracht kan hebben, is positief en werkt. Het belangrijkste knelpunt blijft de bezoldiging in overwerk. Het huidige systeem kan structureel gemaakt worden, mits aanpassing van de bezoldigingsregeling. Aan de administratieve lasten kan niet veel worden gedaan, maar dit is ook niet het grootste knelpunt. De problematiek van de VOT's dient verder te worden opgevolgd.

Conclusie voor het basisonderwijs: organiek maken op voorwaarde dat er een betere bezoldigingsregeling komt voor overwerk/bijbetrekking.

Voor het secundair onderwijs stelt de stuurgroep vast dat het huidige systeem met vervangingen vanaf zes werkdagen niet werkt. De stuurgroep is het echter niet eens over een alternatief.

- VSOA wil vanaf de eerste werkdag organiek kunnen vervangen.
- ACOD vindt dat toch geprobeerd moet worden om de middelen te gebruiken voor vervangingen van korte duur. Er moet stapsgewijs gezocht worden vanaf de hoeveelste dag vervangen kan worden binnen het beschikbare budget.
- COC sluit zich aan bij ACOD, maar wijst erop dat het probleem van het vinden van vervangers dan blijft. Ofwel moet het systeem veranderd worden naar vervangingen vanaf 3 werkdagen, ofwel moeten de middelen toegevoegd worden aan de pot om zo het aanwendingspercentage te verhogen.
- VSKO vindt dat zowel het systeem van de vorige schooljaren als dat van het huidige schooljaar niet werkt en wil vooral garanties dat de beschikbare middelen effectief gebruikt zullen worden.
- OVSG stelt ook vast dat beide systemen niet werken, maar heeft geen alternatief om korte vervangingen op te lossen. Het grootste probleem, het vinden van vervangers, is immers niet oplosbaar.
- OKO is van mening dat het systeem aangepast moet worden naar vervangingen vanaf 3 werkdagen, om zo meer vervangingen mogelijk te maken door bv. collega's van vakgroepen.
- GO! ziet evenmin een bruikbaar alternatief.

Conclusie voor het secundair onderwijs: noch het vorige, noch het huidige systeem werken, maar er is geen eensgezindheid over een alternatief.

Verklarende lijst van afkortingen

BaO: basisonderwijs
BFT: budgettaire full time
GO: gemeenschapsonderwijs
GOO: gesubsidieerd officieel onderwijs
GVO: gesubsidieerd vrij onderwijs
SG: scholengemeenschap
SO: secundair onderwijs
SV: samenwerkingsverband
VE's: vervangingseenheden
VKA: vervanging korte afwezigheid
VOT: verlenging opdracht tijdelijke